

Zo werkt aandacht: Opvallen, kijken en zoeken in een wereld vol afleiding

Stefan van der Stigchel, Amsterdam:
Maven Publishing, 2016, 224 pp.

Doordat neuropsychologen zo veel en makkelijk praten over executieve functies lijkt het alsof aandacht van het toneel is verdwenen. Eerlijk gezegd is het voor mij moeilijk om een helder onderscheid tussen deze begrippen te maken. Van der Stigchel heeft dat probleem niet: zijn boek gaat niet over executieve functies, hij heeft het vooral over de visuele waarneming, over het al dan niet opmerken van een element in het visuele veld. Hij schrijft er over op een publieksvriendelijke manier, met veel voorbeelden uit het leven gegrepen en een enkel opmerkelijk experiment. Ook beschrijft hij hoe de kennis over aandacht gebruikt wordt door reclamemakers. Hij behandelt echter niet specifieke aandachtstheorieën en ook neuroanatomische en -fysiologische zaken komen nauwelijks aan bod. In het laatste hoofdstuk gaat Van der Stigchel in op aandachtsproblemen bij neurologische aandoeningen, waarbij hij zich specifiek richt op hemineglect en *blindsight*. Doordat Van der Stigchel veel voorbeelden uit het dagelijks leven gebruikt, maakt hij duidelijk hoe cruciaal dit proces is en waarom mensen zoveel dingen niet opmerken. De neuropsycholoog zal er voor zijn eigen vraagstukken in de klinische praktijk weinig nieuwe informatie vinden.

Proefschriften**How to cope with stroke? The effectiveness of Problem Solving Therapy**

Marieke Visser, proefschrift Erasmus
Universiteit, Rotterdam, juni 2016, 141 pp.

Het accent ligt bij het proefschrift van Visser op HR-QoL: health related quality of life na een CVA. In hoofdstuk 2 is bij een groep van 213 patiënten negentien maanden of meer na het CVA gekeken hoe het zat met coping, depressie en HR-QoL (gemeten met de WHHO-QoL-BREF). Het bleek dat patiënten met een accommodatieve copingstrategie (het aanpassen van doelen) minder depressiesymptomen leken te vertonen. Vervolgens werd een vergelijkbare studie uitgevoerd bij 166 CVA-patiënten in de revalidatiefase. Ook hier kwam naar voren dat een aanpassing leidt tot minder depressie. Voldoende reden om een goede copingstrategie aan te leren. Er werd gekozen voor de Problem Solving Therapy (PST): een groepstherapie van achttien sessies van anderhalf uur, waarin patiënten oefenen in het definiëren van een probleem, het bedenken van meerdere oplossingen, het selecteren van een oplossing en het uitvoeren en evalueren. Het onderzoek, uitgevoerd met een RCT-design bij in totaal 166 patiënten, waarbij de ene groep alleen de standaardbehandeling kreeg en de andere groep naast de standaardbehandeling ook nog de PST-therapie, toonde aan dat de PST-therapie na zes maanden leidde tot een betere manier van omgaan met taken, maar niet tot een hogere CVA-specifieke psychosociale HR-

QoL. Vervolgens rapporteert Visser een interessante metastudie: 32 studies die gekeken hebben naar verbetering van HR-QoL na een vorm van behandeling: behandeling verhoogt de HR-QoL-score, maar er worden geen verschillen tussen behandelprogramma's gevonden.

eHealth in the primary prevention of cognitive decline: The Brain Aging Monitoring study

Teun Aalbers, proefschrift Radboud Universiteit, Nijmegen, juni 2016, 221 pp.

Aalbers heeft onderzocht of een website over het verbeteren van 'gezond hersengedrag' (gezonde leefstijl) leidt tot veranderingen bij volwassen Nederlanders en of het cognitieve functioneren betrouwbaar en valide gemeten kan worden met online spelletjes: een digitale hersenfunctiemonitor, genaamd de BAM-COG. Vergelijking van de BAM-COG met traditionele tests liet zien dat met de componenten werkgeheugen, ruimtelijk geheugen en planning voldoende accuraat het cognitieve functioneren gemeten kon worden, een essentiële voorwaarde om met een website het onderzoek te kunnen uitvoeren. Ongeveer drieduizend mensen hadden een persoonlijk profiel gemaakt, waarbij hun leefstijl werd geïnventariseerd met behulp van vragenlijsten en mensen adviezen kregen over hun leefstijl. En na een jaar werd bij ongeveer tweehonderd actieve deelnemers de verandering gemeten in leefstijl en cognitief functioneren. De vooruitgang in leefstijl was beperkt (5%), maar kan volgens Aalbers toch wel relevant zijn.

Lesion-symptom mapping in vascular cognitive impairment

Matthijs Biesbroek, proefschrift Universiteit Utrecht, juni 2016, 207 pp.

De term *vascular cognitive impairment* (VCI) verwijst naar alle vormen van cognitieve stoornissen en dementie waarbij cerebrale vaatschade een rol speelt. Biesbroek probeerde meer inzicht te krijgen in de onduidelijke relatie tussen ernst van vaatschade en cognitief functioneren: welke vaatschade leidt tot welke cognitieve stoornissen? Voor de specificiteit van de cognitieve stoornissen is gebruikgemaakt van de Line of Orientation test en de Figuur van Rey waarbij de imaging data het mogelijk maakten om juist het constructieve element beter in het brein te lokaliseren (geïnteresseerden in de specifieke locaties verwijs ik graag naar het proefschrift). In een volgende studie werd gekeken naar herkenning bij een woordlijst en dan met name naar het verschil tussen gevoeligheid (d-prime) en strategie (beta): ook voor deze parameters werden onderscheiden anatomische substraten gevonden. Door semantische en fonemische vloeiendheid te vergelijken kon Biesbroek laten zien dat de anatomische substraten voor deze zaken deels overlappen, maar ook deels taakspecifiek zijn. In een tweede reeks studies is vooral gekeken naar wittestofaandoeningen en lacunaire infarcten. Wittestofaandoeningen en lacunes in de fasciculus longitudinalis superior zijn vooral van belang voor stoornissen in executief functioneren. De volgende studie was uitgevoerd bij een groep van 167 patiënten die in Singapore naar een geheugenpoli waren verwezen. Ook hier werden belangrijke en specifieke wittestofaandoeningen en lacunes gevonden die de ernst van de cognitieve stoornissen bleken te kunnen voorspellen. In de laatste studie werd in plaats van met MRI